

Gaspar de Portolà

El descobridor de la badia de Califòrnia va tenir una vida vinculada al món militar i a les expedicions per les "amèriques"

La cara d'una estàtua de Gaspar de Portolà | Arxiu

- Nascut l'any 1717, el lloc del seu naixement ha generat més d'una polèmica. La hipòtesi més estesa és la que explica que Gaspar de Portolà i Rovira va nèixer al costat de la plaça Mercadal de Balaguer, si bé també es diu que va nèixer a Os de Balaguer. Fill del baró de Castellnou de Montsec, Francesc de Portolà, el seu llinatge tenia possessions a Balaguer, Àger i Arties.

- Només amb 17 anys va ser nomenat alferes de Dragons (militar d'infanteria) de Villaviciosa. Durant la guerra de successió d'Àustria, va prendre part en les campanyes d'Itàlia i després va ser traslladat al regiment de Numància, on va ser tinent de dragons i granaders.

- Poc després va lluitar a la guerra dels Set Anys (1756-63) en l'exèrcit de Carles III d'Espanya. També va participar en la campanya militar de Portugal (1762 -63). El 1764 va ser ascendit capità de dragons del regiment España i després va aconseguir el grau de coronel de dragons.

- L'any 1767 suposa un canvi a la seva vida. Gaspar de Portolà és enviat a la Nova Espanya (Amèrica), perquè el virregnat estava preocupat pels territoris de l'Alta Califòrnia, als quals començaven a apropar-se russos i britànics a la recerca dels seus recursos. El mateix any, Gaspar va ser enviat a la Baixa Califòrnia (Mèxic) com a primer governador polític i militar d'aquell territori, amb la missió d'expulsar-ne els jesuïtes.

- Des d'allà va organitzar una expedició cap a l'Alta Califòrnia, a la recerca del port de Monterrey, que ja havia estat descrit anteriorment per Sebastián Vizcaíno. El 1769 José Gálvez, visitador de Nova Espanya, va preparar tres vaixells.

- L'expedició es va organitzar en cinc seccions, per assegurar-ne l'èxit, tres marítimes i dues

terrestres. L'expedició va sortir per seccions a partir del gener del 1769 i l'abril es reuní a San Diego, pràcticament desfeta.

- L'objectiu posterior era descobrir el port de Monterey, però va passar de llarg al no reconèixer-lo, i va anar topar amb la badia de San Francisco. Aleshores, va tornar endarrere cap a San Diego. Després de rebre reforços, a l'any següent va tornar al nord fins trobar Monterrey.

- Culinada aquesta operació, el rei el va nomenar tinent coronel i després, el 1777, governador de Puebla (al costat de l'actual capital de Mèxic), càrrec que va ocupar fins el 1779, quan li va cedir el càrrec a Pedro Fages. Va ser aleshores que va marxar de Califòrnia.

- El 1784 va retornar a Espanya. Com a recompensa per haver annexionat l'Alta Califòrnia a la Nova Espanya, el 1786 un reial decret li va concedir l'agregació com a coronel del regiment de Numància; el mateix any va ser nomenat tinent del rei a Lleida.

- Els seus problemes de salut van anar reforçant el seu vincle amb la seva terra de naixement. Gaspar de Portolà va retornar a Lleida durant els darrers temps de la seva vida. Va morir el 10 d'octubre de l'any 1786 a la seva casa de Lleida. Va deixar més de 300.000 rals per a la construcció d'un hospici d'orfes.